

**ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА
В ЛИПНІ 1967 РОКУ**

**ВИХОДИТЬ
ЩОСУБОТИ**

№ 20 (765) Субота, 15 травня 1982 року Ціна 2 коп.

20 ЧЕРВНЯ — ДЕНЬ
ВИБОРІВ ДО РАД

**60
СРСР**

БАХТА ДРУЖБИ

З ПОВНОЮ ВІДДАЧЕЮ

Фото Й. МІНДЕЛЯ.

КОЖЕН ДРУГИЙ – УДАРНИК

На заводі розгорнуто со- м. Одеса.

ВЕЛИЧАЛЬНА ЛЮБИМІЙ ВІТЧИЗНІ

На концерті були присутні завідуючий відділом культури ЦК Компартії України позитори з Москви і Мінська В. Левашов, С. Туліков, Л. Захлевний.

У подарунок музею

Макет друкарського верстата, на якому було вперше надруковано слова «Із іскри возгорится пламя», які стали девізом ленінської «Іскри», направлено з Лейпцига на адресу Київського філіалу Центрально-

по музею В. І. Леніна. Уже демонструється експозиція, 25 років існує в Лейпцігу присвячена діяльності В. І. музеї, численні експонати і Леніна по створенню і зміцненню більшовицької партії, документи якого розповідають про перебування тут у а також його тісним зв'язкам з робітничим рухом 1912 році вождя світового Лейпціга в 1900—1917 рр. пролетаріату. (ТАРС).

В одинадцятій п'ятирічці проводяться республіканський та Всесоюзний огляди ефективності використання сировини, матеріалів та паливно-енергетичних ресурсів. Мета огляду — широке залучення трудящих до боротьби за економію і ощадливість, за успішне виконання і перевиконання встановлених на одинадцятку п'ятиріччя завдань по економії сировини, матеріалів та паливно-енергетичних ресурсів.

У кожному трудовому колективі створюються оглядові комісії. До їх складу входять представники партійних, профспілкових, комсомольських організацій, народного контролю, спеціалісти, передовики та новатори виробництва. Ці комісії організовують збір, облік і контроль за використанням і впровадженням пропозицій трудящих, спрямованих на ефективність використання матеріальних ресурсів. Вони зобов'язані своєчасно доводити завдання по економії і ощадливості до кожного робочого місця, переглянути старі і впроваджувати техніко-обґрунтовані норми витратання ресурсів, сприяти прийняттю колективами конкретних зобов'язань по економії і організувати постійний контроль за їх виконанням.

Разом з профспілковими, господарськими органами, народним контролем, «Комсомольським прожектором», комісії проводять рейди, перевірки стану обліку і контролю за використанням матеріальних ресурсів, скороченню їх втрат при транспортуванні, переробці та збереженню. За ініціативою комісій, всі ці питання в разі потреби виносяться для обговорення на засідання профспілкових комітетів, комітетів комсомолу і товариства раціоналізаторів і винахідників.

Підсумки огляду підбивають щороку. На підприємствах і в об'єднаннях Товариства активно включилися в республіканський громадський огляд ефективності використання матеріальних та па-

ливо-енергетичних ресурсів, що проводиться за постановою Укрпрофради, ЦК ЛКСМ України, Комітету народного контролю УРСР, Держпостачу УРСР спільно з газетою «Радянська Україна» та Держтелерадіо УРСР.

Виробничі колективи Товариства розробили і впровадили організаційно-технічні заходи, спрямовані на економію матеріальних та паливно-енергетичних ресурсів, краще використання відходів виробництва, зменшення витрат сировини, палива і електроенергії.

Більшість виробничих об'єднань та підприємств в 1981 році працювали ритміч-

но 179 тисяч карбованців. Із заощадженої сировини і матеріалів додатково виготовлено продукції на 442 тисячі карбованців, в тому числі товарів народного споживання на 363 тисячі карбованців.

Кращих результатів домоглися колективи Житомирського, Бродівського, Вінницького, Івано-Франківського, Білоцерківського, Херсонського підприємств.

Тут велася велика роз'яснювальна робота про мету і завдання огляду. Під час огляду велику допомогу надавали партійні, профспілкові, комсомольські і первинні організації УТОГ. Підсумки огляду розгляда-

ство заощадило матеріалів, сировини і паливно-енергетичних ресурсів на 16,7 тисячі карбованців, в тому числі електроенергії — 75 тисяч кіловат-годин, автобензину — 0,3 тис. т, тканини бавовняної — 5,5 тис. метрів, інших матеріальних ресурсів на 14,8 тисячі карбованців. Із заощаджених матеріалів виготовлено продукції на 18,5 тисячі карбованців, в тому числі товарів народного споживання на 18,5 тисячі карбованців.

За високі показники, досягнуті в 1981 році в Республіканському огляді ефективності використання матеріальних і паливно-енергетичних ресурсів під девізом: «Економія повинна бути економією», колективи Бродівського і Вінницького підприємств нагороджені Дипломами президії ЦП УТОГ та президії Української республіканської ради профспілок. На Бродівському УВП заощаджено лісоматеріалів 67 кубічних метрів, теплоенергії — 609 Гкал, електроенергії — 30,5 тисячі кіловат-годин та інших матеріальних цінностей на 12,1 тисячі карбованців.

Колектив Вінницького підприємства зекономив в електроенергії 44 тисячі кіловат-годин, теплоенергії 280 Гкал, інших видів матеріальних цінностей на 20 тисяч карбованців.

Для преміювання колективів Житомирського, Бродівського, Вінницького підприємств виділено грошові кошти з централізованого фонду матеріального заохочення.

Громадський огляд ефективності використання сировини і матеріалів триває. Обов'язок кожної радянської людини — включитися в боротьбу за економію і бережливість на підприємствах і в побуті, внести свій конкретний вклад у загальнонаціональну справу.

В. ОВЧАРЕНКО,
заст. начальника планово-економічного відділу ЦП УТОГ.

ЗАОЩАДЖУВАТИ у великому і малому

но, виконали планові завдання та соціалістичні зобов'язання.

Завдяки систематичній роботі по кращому використанню енергетичних і матеріальних ресурсів робітниками виробничих об'єднань і підприємств Товариства подано більш як 700 пропозицій, що спрямовані на економію сировини і матеріалів, повне використання виробничих потужностей, збільшення фондів віддачі, зниження собівартості продукції.

За рахунок раціонального використання сировини і матеріалів підприємствами і об'єднаннями в 1981 році одержана економія в сумі 647 тисяч карбованців.

Заощаджено прокату чорних металів — 33 тис. т, лісоматеріалів (у перерахунку на круглий ліс) — 747 кубічних метрів, теплової енергії — 5760 Гкал, електроенергії — 1 мільйон 645 тисяч кіловат-годин, тканини — 70,6 тисячі метрів, ниток — 110,2 тисячі катушок та інших матеріалів на су-

лись на засіданнях комітетів профспілок і відкритих партійних зборах.

Разом з тим, аналіз матеріалів огляду показав, що на ряді підприємств незадовільно поставлена робота по використанню резервів виробництва, слабо здійснюється контроль за ходом огляду, мало залучалися трудящі в повсякденну боротьбу по посиленню режиму економії. Незадовільно організований огляд на Кіровоградському, Харківському УВП-1, Комунальському підприємствах.

За підсумками огляду Дипломом Укрпрофради, ЦК ЛКСМ України, Комітету народного контролю, Держпостачу УРСР, газети «Радянська Україна», Держтелерадіо УРСР за успішне виконання планових завдань, соціалістичних зобов'язань і високі показники, досягнуті в економії сировини, матеріалів та паливно-енергетичних ресурсів нагороджено колектив Житомирського УВП.

За час огляду підприєм-

ЗАРПЛАТА — ЩОП'ЯТНИЦІ

У дні видачі зарплати на одеському заводі «Буддідрава» не побачиш біля віконця кас звичайних черг. Гроші верстальникам, слюсарям, складальникам вручають у конвертах безпосередньо на робочих місцях касири на громадських посадах. Варто уваги, що ця фінансова операція на підприємстві проводиться тепер не два, як було раніше, а чотири рази на місяць — щоп'ятниці.

Незначна на перший погляд зміна викликала ряд позитивних результатів в економічному, соціальному і психологічному кліматі колективу. І, насамперед, безавансова потижднева оплата праці допомогла забезпечити чіткий ритм кожної дільниці, цеху, підприємства в цілому.

Раніше у нас траплялися зриви з відправкою замовлень споживачам, — говорить директор заводу Г. К. Добринський. — І ось що цікаво, неритмічність технологічних процесів в окремих цехах пояснювалася скоріше силою інерції, звички, ніж об'єктивними причинами. Ми проаналізували авральні ситуації по всьому технологічному ланцюгу, виявили вузькі місця і вирішили регулювати ритм робочого конвейера ще й карбованцем...

Заради справедливості треба відзначити, що у нововведення знайшлося спо-

чатку чимало противників. Головним чином через те, що декому припадалось турбот. Наприклад, майстрам щодня довелося здавати оформлені наряди в центральну бухгалтерію, тоді як раніше вони робили це наприкінці місяця. Більше турбот стало і у обліково-бухгалтерських працівників. Позначилася і психологічна невідповідність робітників до чотириразового одержання грошей.

НАЗИВАЄМО АДРЕСИ ПЕРЕДОВОГО ДОСВІДУ

І все-таки зарплата, одержувана в кінці тижня, незабаром стала не тільки справою звичайною, а й фактором, який відіграв чималу мобілізуючу роль. Адже в ній, як у дзеркалі, відбивається участь кожного робітника в загальному робітничому процесі, причому за короткий відрізок часу. Верстальник тепер знає, що в кінці тижня буде проведено грошовий розрахунок, і тому старіється працювати рівномірно, не допускати привків і в обсягах виконаної роботи, і, природно, в заробітку.

Експеримент почали в складальному цеху. Вже перші місяці роботи по-новому показали, що його результати вийшли за рамки

турботи лише про свій карбованець.

Із запровадженням оперативної оплати праці, — говорить секретар парткому заводу Ю. П. Мороз, — колектив цеху почав активніше втручатися в планування поставок комплектуючих деталей і вузлів з інших цехів, вніс ряд пропозицій щодо вдосконалення організації праці. Особиста зацікавленість робітників повністю збіглася з інтересами виробництва.

Після старанного вивчення і підбиття підсумків експерименту, в якому взяли участь соціологи і психологи, керівники служб і цехів, було вирішено впровадити новинку в усіх п'яти цехах заводу, де застосовується відрядна оплата праці. Тепер усі вони працюють по-новому. І досягнуто вже чимало. Так, за минулий рік рівень ритмічності випуску продукції в цілому по підприємству має такий вигляд: перша декада кожного місяця — 31,6 процента, друга — 33,2 третя — 35,2. При цьому продуктивність праці підвищилася на десять, а заробітна плата — на шість процентів. Соціологи відзначили і такі факти: на заводі ліквідовано запізнення на роботу, значно скоротилася плінність кадрів, рідкими стали прогули.

В. ВЕПРИК.

Одеса.

ЗВЕДЕННЯ ВИПУСК НОРМАТИВНО-ЧИСТОЇ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВАМИ ТОВАРИСТВА ЗА КВІТЕНЬ 1982 р. (в тисячах карбованців)

Назва підприємства, об'єднання	План	Фактичне виконання	Процент виконання
Дрогобицьке	55	63	114,6
Харківське № 2	90	101	112,2
Єнакіївське	53	59	111,3
Кам'янець-Подільське	56	62	110,7
Одеське виробниче об'єднання «Електрик»	137	150	109,5
Львівське швейне підприємство «Силует»	122	133	109,0
Чернівецьке	218	237	108,7
Полтавське № 1	71	77	108,5
Херсонське	48	52	108,3
Житомирське	99	107	108,1
Полтавське № 2	88	95	108,0
Ужгородське № 1	20,4	22	107,8
Комунальське	26	28	107,7
Дніпродзержинське	83	89	107,2
Донецьке виробниче об'єднання «Електромагніт»	332	355	106,9
Сумське	45	48	106,7
Лубенське	63	67	106,4
Івано-Франківське	95	101	106,3
Ровенське	32	34	106,3
Дніпропетровське	68	72,1	106,0
Артемівське	84	89	106,0
Ворошиловградське	124	131	105,7
Чернігівське	72	76	105,6
Білоцерківське	107	112	104,7
Бродівське	66	69	104,6
Кіровоградське	46	48	104,4
Харківське № 1	71	74	104,2
Лебединське	36	37	102,8
Вінницьке	72	74	102,8
Миколаївське	37	38	102,7
Київське дослідно-виробниче об'єднання			
«Контакт»	315	323	102,5
Конотопське	88	90	102,3
Черкаське	50	51	102,0
Ужгородське № 2	59	60	101,7
Запорізьке	172	175	101,7
Сімферопольське	60	60	100,0
ВСЬОГО	3262,4	3457,1	106,0

ГОТУЄМОСЯ ДО СВЯТА

Нещодавно відбувся II-й пленум правління Чернівецького об'єднання УТОГ з порядком денним «Про підготовку культзакладів та відділів УТОГ до 60-річчя утворення СРСР».

З доповіддю виступила голова обласного відділу УТОГ С. П. Комісарова. Вона наголосила, що об'єднанням та культзакладами розроблено план-заходи, спрямовані на успішне виконання завдань та соціалістичних зобов'язань, надалі піднесення політичної та трудової активності неучащих трудящих.

Далі доповідь відзначила, що будинки культури у своїй роботі велику увагу приділяють моральному вихованню членів УТОГ: практикується проведення вечорів трудової слави, диспутів, читаються лекції на теми моралі, з марксистсько-ленінської етики. У доповіді позитивно оцінено роботу бібліотек будинків культури, червоних кутків гуртожитків, сільських клубів.

Виступаючи — директор Чернівецького та директор

Садгірського будинків культури тт. С. Я. Данилюк, Б. М. Зеліман, голова Кам'янського міжрайвідділу культзакладів та відділів УТОГ М. Н. Мирош, інструктор перекладач Вишнівського клубу Є. Д. Паушак, вчителька школи-інтернату для глухих дітей Є. К. Бичва розповіли про підготовку до знаменної дати у своїх колективах, про виконання взятих соціалістичних зобов'язань за перший квартал нинішнього року.

На пленумі звернуто увагу і на недоліки, що мають місце в роботі. Зокрема, приділяється належної уваги проведенню заходів буденні дні, не завжди соке відвідування заходів, що проводяться, кілька читачів бібліотеки при Чернівецькому будинку культури повинні бути більшими.

Пленум правління об'єднання УТОГ прийняв постанову, спрямовану на усунення вказаних недоліків.

Л. АЛЕКСЕЄВА
голова ревізійної комісії об'єднання УТОГ

Цікаво проводить політінформації серед трудящих Херсонського учбово-виробничого підприємства члени первинної організації УТОГ, швачка-моторист Олена Григорівна Сорочинська.

Фото П. МІНДЕЛЯ

Успішно трудиться в другому році одинадцяті п'ятиріччя слюсар-інструментальник Харківського учбово-виробничого підприємства № 1, ударник комуністичної праці О. В. Панфілов.

Досвід, висока професійна майстерність, впровадження передових методів праці дають можливість трудівнику норми виробітку постійно виконувати на 130—135 процентів. Якість його праці завжди хороша. А коли в колектив приходять молоде пополнення, Олександр Вікторович докладає всіх зусиль, щоб унаслідок якомога швидше опанував обрану професію, навчився працювати так, як кадрові робітники підприємства.

Фото П. МІНДЕЛЯ

ВІДЗПАКА КОЛЕКТИВУ

По-святковому прикрашений червоний куточок Ужгородського УВП-2. У президії — керівники та робітники підприємства. Вони зібралися тут, щоб в урочистій обстановці відзначити міжнародний день солідарності трудящих.

Секретар партійної організації Л. М. Лужанський розповів про трудове піднесення у передсвяткові дні, про підсумки змагання.

Швейна дільниця № 3, яку очолює А. А. Свистак, зайняла перше місце у змаганні за перший квартал нинішнього року. Переможцями індивідуального соціалістичного змагання стали швачки-мотористки А. М. Герій, А. І. Сотінгер, Є. М. Русин та багато інших.

За дорученням Ужгородського міського комітету Компартії України та ви-

конком на зборах виступив заступник голови міськвиконкому Л. І. Луцкич. Він відзначив хорошу роботу колективу у першому кварталі і вручив директору УВП-2 Ф. Ю. Шутяк Почесну грамоту за друге місце в соціалістичному змаганні серед промислових підприємств Ужгорода.

Директор УВП-2 щиро подякував усьому колективу за самовіддану працю і закликав докласти максимум зусиль, щоб успішно виконати планові завдання та соціалістичні зобов'язання другого року одинадцятиріччя, високими трудовими здобутками ознаменувати 60-річчя утворення СРСР.

І. ПОПОВИЧ,
голова місцевого комітету профспілки Ужгородського УВП-2.

НА ШКІЛЬНОМУ МЕРИДІАНІ

Завершується 1981/82 навчальний рік — перший рік роботи вечірніх спецшкіл глухих і слаббачуючих після XXVI з'їзду КПРС. Якими здобутками поповнився методичний арсенал педагогічних колективів 17 самостійних спецшкіл і 53 окремих класів нечууючих, організованих при вечірніх школах загального типу, які упушення в прорахунки ще мають місце в їх роботі? На ці та інші запитання дадуть вичерпну відповідь випускні екзамені.

Невідкладне завдання педагогічних колективів цих закладів — ретельно опрацювати «Інструкції про екзамені, переведення та випуск учнів загальноосвітніх шкіл Української РСР», вміщену в збірнику наказів та інструкцій Міністерства освіти УРСР.

У цій інструкції перераховуються екзамені, обов'язкові для складання. За курс восьмирічної школи учні спецшкіл мають писати переказ з української або російської мови і літератури, складати екзамен з української або російської мови і літератури (усно), алгебри (усно), географії (усно).

За курс середньої школи, в залежності від мови навчання, складають українську чи російську літературу (твір), українську чи російську літературу (усно), математику (письмово), історію і суспільствознавство (усно), фізику (усно), хімію (усно), біологію (усно). Строки проведення екзаменів надруковані у збірнику наказів та інструкцій № 5 за 1982 рік.

У зв'язку з тим, що у спецшколах ще не повністю введено курс вивчення української і російської мови та літератури, екзамені у школах з українською мовою навчання (російська мова і література усно) і в школах з російською мовою навчання (українська мова і література усно) у цьому році не складатимуться. Починаючи з 1982/83 навчального року, їх вивчення в повному обсязі згідно типового навчального плану і складання екзаменів з цих предметів — обов'язкове. На запитання, що надходять із спецшкіл, роз'яснюємо, що цією ж інструкцією передбачено складання екзамену з біології за курс середньої школи зразу ж після закінчення його вивчення у відповідному класі.

Для керівників спецшкіл, мабуть, буде новим те, що письмові екзамені розпочинаються о 9 і лише у виняткових випадках (відсутність приміщення, наявність значної кількості випускних класів та ін.) о 15 год. Це має бути особливо наголошено учням, які здаватимуть екзамені за курс восьмирічної і середньої школи.

Викликає занепокоєння той факт, що подекуди відділи народної освіти, як свідчать повідомлення з місць, своєчасно не забезпечують вечірні спецшколи необхідною екзаменаційною документацією: білетами,

текстами тощо. Згідно зазначеної інструкції текстами екзаменаційних робіт за курс восьмирічної школи забезпечують обласні відділи народної освіти, а за курс середньої школи використовуються тексти Міністерства освіти УРСР для вечірніх і заочних шкіл (2-й пункт).

Керівники спецшкіл мають невідкладно вирішити у рай(міськ)вно, а при потребі в об'їзді всі питання, пов'язані з підготовкою і проведенням екзаменів. Крім того, з базовими підприємствами має бути чітка домовленість про надання учням — виробничникам на час складання випускних екзаменів 20-денної оплачуваної відпустки, передбаченої існуючим законодавством. Екзамені — то дер-

розсудливо, з психологічною підготовкою. Тоді не буде випадкових учнів, а, значить — не буде і відсіву.

Принагідно слід підкреслити, що директивні органи поставили перед відділами народної освіти республіки чітку вимогу: охопити до кінця XI-ї п'ятирічки всю працюючу молодь віком до 29 років навчанням у вечірніх школах. Саме з цих позицій мають виходити педагогічні колективи і підприємства при комплектуванні учнями спецшкіл.

Останнім часом до цих закладів зараховується значна кількість працюючого населення віком понад 30 років. Навчання старшої вікової категорії — явище позитивне. Адже в наш час високопродуктивно працювати, не маючи середньої

успішно виступила з питань обміну досвідом роботи на VI Всесоюзних педагогічних конференціях з дефектології, які проходили у березні в м. Москві.

Рік у рік змінюється навчально-матеріальна база цих закладів. Лише за останні два роки спецшколами виділено близько 100 комплектів звукопідсилювальної апаратури «Спектр» і, таким чином, задоволено всі замовлення, які поступали до Міністерства освіти УРСР. Деякі школи і класи перейшли у кращі приміщення.

Все вищезазначене дає підставу сподіватися на помітне підвищення ефективності навчально-виховного процесу у Вінницькій № 23, Дніпропетровській № 22, Запорізькій № 12, Ровенській № 4, Харківській № 23 та ряду інших шкіл, де створено всі необхідні умови для плідної роботи вчителів.

Однак, на жаль, не скрізь так. Значно нижче своїх можливостей працює педагогічний колектив Київської вечірньої спецшколи № 27 для глухих і слаббачуючих, яку очолюють тт. Лебедева Ж. А. і Скальський О. М. Про це нещодавно йшла принципова розмова на засіданні відділу шкіл дорослих Міністерства освіти УРСР. Зверталася їх увага на серйозні прорахунки, допущені при комплектуванні класів, що призвело до низького відвідування учнями занять. Воно складає в середньому 10—20 відсотків. Крім того, вони зарахували частину розумово відсталих осіб, що є грубим порушенням правил прийому.

Відмічалось, що окремі учні вибули ще в лютому, але наказу про їх відрахування не було і в квітні. Більше того, учителі справно виставляли вибулим поточні оцінки. Керівництво спецшколи відвідало вкрай недостатню кількість уроків зокрема української та російської мови і літератури, які відіграють найважливішу корекційно-відновлювальну роль у розвитку мови учнів.

На засіданні зобов'язав директора спецшколи № 27 т. Лебедеву Ж. А. і заступника т. Скальського О. М. невідкладно усунути відмічені недоліки, більш предметно, вимогливо, з глибоким аналізом здійснювати внутрішній контроль керівництва.

Попереду новий 1982/83 навчальний рік — рік славного 60-річчя утворення СРСР. Немає сумніву, що педагогічні працівники спецшкіл і класів дорослих доклали максимум зусиль для дальшого розвитку і поліпшення вечірнього і заочного навчання, як того вимагають рішення XXVI з'їзду ЦК КПРС.

О.ШТОЙКО,
начальник відділу вечірніх і заочних шкіл Міністерства освіти УРСР.

ПІДСУМКИ І ЗАВДАННЯ

жарна справа. Вони повинні пройти так само організовані і відповідально як і в денних школах.

Завершуючи навчальний рік, педагогічні колективи у тісній співдружності із базовими підприємствами, їх профспілковими і комсомольськими організаціями повинні одночасно завершувати набір учнівського контингенту на 1982/83 навчальний рік. Цю цілеспрямовану роботу слід розпочинати ще в січні з тим, щоб до червня набрати 60—70 відсотків учнів. Багаторічна практика показує, що протягом відпускового періоду (липень-серпень) надолужити прогалине дуже важко. З цього погляду заслуговує на увагу досвід комплектування вечірніх шкіл учнями у Донецькій, Хмельницькій, Чернівецькій областях, де на березень — квітень з відповідними документами набирають повністю або переважно більшість нового контингенту. У той же час подекуди в спецшколах ще, на жаль, практикуються в серпні аварійні рейди заради виконання плану. Така практика шкідлива, бо набирають у подібних випадках тих, хто попаде під руку. Адже не секрет, що в одного трудівника значна перерва у навчанні і йому якось боязко сідати знову за парту, в іншого — поважні сімейні обставини, а третьому — не підходить шкільний режим. Отже, слід у кожному конкретному випадку вирішувати питання дальшого навчання молодого трудівника. І роботи це треба тактовно,

освіти, неможливо. Тому охоплення середнім всеобучом такого населення слід воляко заохочувати і надавати йому передбачені законодавством пільги.

У відповідності з постановою ЦК Компартії України і Ради Міністрів УРСР «Про заходи по виконанні постанови ЦК КПРС і Ради Міністрів СРСР «Про перехід на безплатне користування підручниками учнями загальноосвітніх шкіл» з 1982/83 навчального року учні вечірніх спецшкіл будуть поступово переходити на безкоштовне забезпечення підручниками. До кінця нинішньої п'ятирічки ними будуть забезпечені учні всіх класів. Питання винятково відповідальне. Підручники — матеріальна цінність. Вони не перевидаватимуться щонайменше 5 років. Саме тому-то керівники спецшкіл повинні заздалегідь продумати їх розміщення, особливо там, де немає власних приміщень і забезпечити по-господарському дбайливе збереження. Кожна спецшкола дорослих нечууючих має створити протягом ближчих років стабільний бібліотечний фонд шкільних підручників.

Останнім часом, для поліпшення методичної підготовки керівників шкіл, у м. Харкові проведено республіканський семінар з питань підвищення ефективності навчально-виховного процесу. Крім цього, вони пройшли місячну курсову перепідготовку при науково-дослідному інституті дефектології АПН СРСР, частина з них брала участь і досить

Мине час, і молода робітниця Миколаївського УВП Л. Вдовиченко (на знімку праворуч) буде працювати так же старанно, як і її наставниця Є. С. Федюшина.

Фото Й. МІНЬКА.

ЕСТАФЕТУ ПРИЙНЯТО

У залі Донецького обласного Будинку культури глухих зібралися робітники, інженерно-технічні працівники та службовці, щоб вшанувати тих, хто тільки-но вступає в трудовий колектив.

На свято завітали: перший секретар Київського райкому комсомолу України м. Донецька Г. В. Калинсько, генеральний директор виробничого об'єднання «Електромашні» Є. В. Скрипниківський, секретар партбюро І. П. Катаєв, голова профкому М. А. Шевченко, секретар комітету комсомолу І. І. Іщенко.

Під звуки маршу передовики виробництва, чия праця відзначена високими урядовими нагородами, Б. М. Туркін, Е. П. Ремінський та В. І. Шумейко вносять пам'ятні Червоні прапори.

Ветеран праці М. Д. Уваровий, що пропрацював на підприємстві більше двадцяти років, першим привітав з цією радісною подією молодих трудівників. Є. В. Скрипниківський та І. І. Іщенко вручають їм пам'ятки, книги та стрічки з написом «Посвячений в робітників».

С. А. Терешков від імені своїх товаришів зачитав

текст «Клятви молодого робітника». Під нею ставлять підписи решта вшануваних сьогоднішнього торжества.

З напутніми словами до молодих робітників звернувся перший секретар райкому комсомолу В. Г. Калинсько, делегат з'їзду Ленінської Комуністичної Спілки Молоді України слюсар-складальника Н. Б. Шатська.

Схвильовані слова сказала на вечорі мати молодого робітника А. Л. Легова.

Кульмінаційним і хвилюючим моментом посвячення стала передача трудової естафети ветеранів праці молодим робітникам, коли в почесній караул стала молодіть: І. В. Ількевич, С. Б. Залушкін, В. П. Маленков. І ось тут ніби невидима нить зв'язала, зцементувала воедино проставлених, досвідчених спеціалістів з молоддю.

Прийнявши в свої лави молоду поповнення, колектив трудящих висловлює впевненість, що воно, як і ветерани, ще вище підніме прапор соціалістичного змагання, з честю виправдає високе звання його величності робітничого класу.

В. ПАЦЮК.

ТРУДОМ СЛАВНІ

Червоний куточок Харківського УВП-2 був переповнений. Тут відбулося вшанування передовиків виробництва — К. Г. Помазан та О. І. Сіячко.

Слухаючи, як вони розповідають про свій трудовий шлях, розумієш, з якою ширшою любов'ю вони ставляться до своєї професії швачки-мотористки. Катерині Гнатівні та Олені Іванівні вручають квіти. А учасниця художньої самоді-

яльності Людмила Коваленко дарує їм пісню «Рідна земля».

Перед учасниками вечора виступили заступник директора УВП-2 А. П. Парц, вихователь гуртожитку А. М. Маркус.

Кожен номер художньої самодіяльності глядачі сприймали з великою увагою, щиро дякуючи самодіяльним артистам.

Т. СКРИПНИК.

Значну увагу приділяють трудовому вихованню підрастаючого покоління у Калуській спецшколі-інтернат для нечууючих дітей, що на Івано-Франківщині. Педагогічний колектив тут втілює на практиці програму прилучення вихованців до трудових процесів, поваги до людини праці та результатів її трудових здобутків.

Тут діє слюсарна майстерня, оснащена верстатами та інструментом, що їх подарували шефи.

Вчитель трудового навчання Василь Олександрович Сметанів передає учням свої знання та досвід в обробці металу. Вихованці займаються також і слюсарними роботами для потреб самої спецшколи-інтернату.

На знімку: В. О. Сметанів (ліворуч) перевіряє, як старшокласники Богдан Король та Ярослав Кюфінський виготовили підставку для кімнатних квітів.

Текст і фото І. ЩЕРБАНЮКА.

КЛУБ ДЛЯ ЖІНОК

При Артемівському будинку культури створено клуб для жінок «Землячка». Хоча він ще молодий, але вже полюбилися членам нашого Товариства.

Програма клубу охоплює різні сторони життя жінок: ділову, промислову, сімейну та інше. Клуб допомагає розібратися в деяких юридичних питаннях, виховує естетичні смаки. Тут можна поспілкуватися досвідом роботи і добре відпочити. Жінки і дівчата вчаться правильно сервірувати стіл, готувати смачні страви, доглядати за квітами, в'язати, шити та іншому.

Діапазон занять клубу дуже різноманітний, змістовний за тематикою. Організуються виставки, влаштовуються різноманітні конкурси, зустрічі з учасника-

ми Великої Вітчизняної війни, з цікавими людьми нашого міста.

Часті гості у клубі педагоги, лікарі, юристи, письменники, лектори, які ведуть бесіди, дають консультації, відповідають на будь-які запитання.

Всією діяльністю клубу «Землячка» керує штаб, до якого входить п'ять чоловік. Вони спрямовують роботу клубу за інтересами, залучають нових учасників, розробляють плани.

Велика заслуга в успішній роботі клубу директора Будинку культури Марії Павлівни Рибалко, яка працює тут понад двадцять років. Улюбленій справі вона віддає сили і знання.

Н. ШАПОШНИКОВА,
керівник естрадного гуртка.

Старшого сержанта Анатолія Шубу можна часто зустріти в гуртожитку Одеського виробничого об'єднання «Електрик». Його бесіди завжди цікавлять нечуючих.

Фото И. МІНДЕЛЯ.

РЕАБІЛІТАЦІЯ: ЗАВДАННЯ І ПРОБЛЕМИ

ЕЛЕКТРОСТИМУЛЯЦІЯ СЛУХУ

За останні роки в зарубіжній пресі все частіше з'являються повідомлення про експериментальні розробки нових методів відновлення слуху особам, що страждають повною глухотою, зокрема, глухим від народження.

У більшості своїй ці методи засновані на різноманітних варіантах електро-стимуляції слухового нерва. Суть їх полягає ось у чому. Хірургічним шляхом пацієнту розрізають середнє чи внутрішнє вухо — так званий завитуку — і вводять у неї платинові-іридієві електроди з таким розрахунком, щоб вони знаходились в контакт з слуховим нервом чи в безпосередній близькості від нього. Електроди підключають до мікро-аналізатора звуку і приймальної антени, що знаходиться на поверхні кістки черепа, над скронєю, і закривають шкірою так, що вони стають невидимими для оточуючих. Живлення приймальної антени забезпечується сигналом від спеціального передатвача звуку, що його хворий носить з собою у вигляді невеликої сумки (вага передатвача 300—350 грамів).

Передавач є основним приладом, що забезпечує передачу звукового сигналу до слухового нерва.

За своєю конструкцією він нагадує слуховий апарат: має мікрофон для вловлювання звуків і підсилювач, котрий підсилює сигнал і передає його через повітря на приймальну антену, що розташована під шкірою черепа. Від антени сигнал поступає на аналізатор, котрий розкладає звук за частотою на декілька ді-

апагатів і направляє його далі через електроди до слухового нерва. Для поліпшення здатності розрізняти звуків необхідно вживляти в завитуку не менше 10—12 електродів.

При допомозі вживленого під шкіру імплантата і передавача, деякі пацієнти починають сприймати окремі звуки і чути мову. Щоб хворий міг ефективно користуватися приладом, йому необхідно пройти тренування протягом 3—6 місяців. Тренування засновані на повторенні пацієнтом слів і фраз, які він чує від лікаря (сурдопедагога).

Дослідження, проведені у великих клінічних центрах США, Франції, Австралії, ФРН показали, що електро-стимуляція слухової системи на сьогоднішній день є строго експериментальною процедурою, пов'язаною з великим ризиком для хворого і відсутністю впевненості у досягненні позитивного результату. Після вживлення електродів у завитуку, у хворих часто спостерігаються ускладнення у вигляді виділень з операційної рани спинно-мозкової рідини, запалення, шум у вухах, порушення рівноваги і ходи, головних болей.

Сама по собі операція по вживленню електродів у завитуку може супроводжуватися пошкодженнями вестибулярного і лицевого нерва, загальною специфічною нервовою клітин слухового органа, що залишилися, а також іншими ускладненнями з боку мозку.

Суттєвим недоліком вживлення електродів у завитуку є ще недосконалість системи електро-стимуляції, обмежений строк її дії — до

двох років, що вимагає повторних хірургічних операцій для її заміни. Крім того, підсаження системи у дітей не бажане, бо ріст черепа у дитини порушує електроди і ізоляцію плавких провідників, виводить систему з ладу.

Імплантація електродів у завитуку рекомендується обмеженому контингенту глухих. Спеціалісти вважають, що імплантація неефективна у дітей з успадкованою глухотою, у дорослих, що втратили слух внаслідок інфекційних хвороб — менінгіту та припу, після гнійних запалень внутрішнього вуха, а також у людей з вимкнутим слуховим нервом, захворюванням центральної нервової системи. На думку лікарів, ідеальними для імплантації електродів у завитуку є молоді люди з глухотою, що викликана застосуванням антибіотиків, травмою черепа, отосклерозом.

Позитивні результати, що спостерігалися у таких випадках, характеризувались тим, що глухі мали можливість чути і розрізняти деякі важливі оточуючі звуки, такі, наприклад, як попереджувальні сигнали, дзвінки, шум автотранспорту, що рухається, людську мову. Це є важливим психологічним фактором, оскільки дає змогу глухому вийти із світу ізоляції тиші. Крім того, у таких людей суттєво поліпшувався процес навчання читати мову з губ, з часом вони розрізняли знайомі голоси.

У глухих людей, що володіють мовою, електро-стимуляція слухового нерва забезпечувала розбірливість

70 процентів слів, що вимовляються ними.

Незважаючи на всі недоліки, складність і великий ризик, методи електро-стимуляції слуху при допомозі вживлення електродів у завитуку, варто визнати, що розроблюючи проблему, перебуваючи, по суті, на початку свого розвитку. Сьогодні ця робота ведеться лише в окремих розвинутих країнах і в обмеженій кількості досліджень. У дослідженнях задіяна велика кількість спеціалістів — хірургів, аудіологів, лікарів-фізіологів, біологів, сурдопедагогів, фізиків, інженерів — акустиків та інших. Необхідна також високоякісна електроакустична апаратура.

Слід сподіватися, що в міру вдосконалення хірургічної техніки, електроакустичної апаратури, дальшого поширення наших знань про механізми слуху і можливість кодування звукових сигналів, можливості електро-стимуляції органів слуху при глухоті будуть розширені, а результати забезпечать повернення багатьох глухих із світу тиші у світ звуків.

У даний час в Москві створений Всесоюзний центр по реабілітації звуку, котрий визначить пропозиції Київського НДІ отоларингології імені О. І. Коломійченка по об'єднанню існуючих в країні профільних науково-дослідних закладів для актившого наступу на глухоту, в тому числі і проведення спільних досліджень в галузі електро-стимуляції слухової системи при тяжких дефектах слуху.

В. БАЗАРОВ,
професор.

ФІЗКУЛЬТУРА І СПОРТ

ЗА ЗВАННЯ ЧЕМПІОНІВ

На відміну від минулого, у цьому році першість Запорізької області з шахів і шашок серед чоловіків проходила за скороченою системою. Це дозволило збільшити число учасників, і, в той же час, значно скоротити матеріальні витрати.

В обох чоловічих турнірах з шахів і шашок змагались по 16 учасників, а в обох жіночих — по 6 учасників.

Цілком природно, що в центрі уваги був виступ чемпіона України 1982 року з шахів, кандидата у майстри Петра Васковцова — робітника автозаводу «Комунар».

Та жеребкування за швейцарською системою було дещо несприятливим для чемпіона УТОГ — йому випадали сильні суперники, до того ж вони грали проти нього особливо старанно і обережно.

Вповнено провів усі змагання другий кандидат у майстри — Віктор Певзнев — робітник УВП. Він і став

чемпіоном області, набравши 4,5 очка в п'яти партіях. На другому місці — кандидат у майстри В. Колесник — також робітник УВП. Васковцов задовольнився третім місцем.

У жіночому шаховому турнірі знову перемогла другорозрядниця С. Антонік. Серед шашкістів звання чемпіона виборов кандидат у майстри І. Мачківський — робітник одного з підприємств міста. Він провів турнір дуже вдало і показав відмінний результат — 6 очок з семи можливих.

Другим був кандидат у майстри В. Щелков, а третім... П. Васковцов (він кандидат у майстри і з шахів, і з шашок).

Серед жінок-шашкісток вперта боротьба точилась до самого закінчення змагань. Лише в останній партії виявилась чемпіонка.

Повивши молодих як треба, перемогу здобула пенсіонерка Антоніна Іванівна Крамаренко.

С. МАРЧЕНКО.
м. Запоріжжя.

Редактор П. БУЛАТОВ.

КИЇВСЬКИЙ ТЕХНІКУМ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

ОГОЛОШУЄ

набір учнів на 1982—1983 навчальний рік у спеціальності «Технологія швейного виробництва».

На навчання приймають юнаків і дівчат віком до 30 років з освітою 12 класів школи глухих, 10 класів школи туговухих і 8 класів масової школи.

Для вступу до технікуму необхідно подати такі документи:

- 1). Заяву на ім'я директора технікуму з зазначенням обраної спеціальності.
- 2). Документ про освіту (в оригіналі).
- 3). Автобіографію.
- 4). Медичну довідку (форма № 286).
- 5). Чотири фотокартки розміром 3×4 (без головного убору).
- 6). Довідку-характеристику з місця роботи, навчання або з місця проживання.
- 7). Для працюючих — витяг з трудової книжки, завірений керівником підприємства або установи, а для колгоспників — витяг з колгоспної книжки, завірений правлінням.
- 8). Направлення-рекомендацію з місця роботи і обласного відділу УТОГ.
- 9). Свідчення про народження або паспорт (подаються особисто).

Вступні іспити проводяться з 8 по 20 серпня 1982 року з таких предметів: російської або української мови (письмово), математики (усно).

Особи, що мають виробничий стаж не менше двох років і успішно склали вступні іспити, до технікуму приймаються поза конкурсом.

АДРЕСА ТЕХНІКУМУ: 252042, Київ-42, вул. Івана Кудрі, 29. З залізничного вокзалу їхати трамваем № 30, тролейбусом № 10 до зупинки «Ческа».

ПРИЙМАЛЬНА КОМІСІЯ.

Адміністрація, партійна, профспілкорова і первинна організація УТОГ Чернівецького УВП з глибоким сумом сповіщають про смерть ветерана Великої Вітчизняної війни, колишнього працівника підприємства

БАТШЕВА
Михайла Борисовича

що ставалася на 75 році життя і висловлює співчуття рідним та близьким покійного.

Чернівецький обласний відділ УТОГ з глибоким сумом повідомляє про смерть колишнього голови обласного

БАТШЕВА
Михайла Борисовича

що ставалася на 75 році життя і висловлює співчуття рідним та близьким покійного.

ЦІКАВО ЗНАТИ

Всі діти люблять цукерки і знають, що виготовляють їх на кондитерських фабриках. Проте, мабуть, не всім відомо, що цукерки трапляються в готовому вигляді, і ростуть вони на деревах. Цукеркове дерево вчені-ботаніки називають говенія солодка. Належить воно до родини крушинових.

Цукерки — це потовщені м'ясисті плодоніжки плодів. Вони їстівні, солодкі на смак. Вживають плодоніжки у свіжому вигляді, але ще смачнішими вони ста-

ЦУКЕРКОВЕ ДЕРЕВО

ють, коли їх підв'язати або висушити. Спресовані висушені плоди містять у собі майже 50 процентів цукру. Зовнішнім виглядом дерево нагадує нашу липу. Листя на дереві широко-овальні з гострим кінчиком, рідкозубчасте на краях, зверху яскраве, а знизу — білувато-зелене. Квітки запашні, зеленуваті з приємним запахом, зібрані у напівзонтичні суцвіття.

Після цвітіння на місці квітів утворюються шароподібні, розміром з горошину, сухі плоди-коробочки з насінням. Вони сидять на м'ясистих, крохмалистих плодоніжках, що на час достигання (вересень-жовтень) набувають червоно-жовтого кольору.

Завезено до нас цукеркове дерево на початку ХХ століття. Рослина швидко поширилась по всьому Чорноморському узбережжю Кавказу, особливо на околиці Батумі, де розмножується самосівом.

Якщо взимку кому пошастить потрапити в Ба-

тумський ботанічний сад, там можна під деревами збирати чимало «цукерок», поласувати ними і зібрати сухі коробочки з насінням для висівання. Рослини розмножуються насінням.

Батьківщина цукеркового дерева — Японія, Китай, Гімалаї. Його з успіхом можна розводити в південних областях та в Західних районах України.

Дерево медоносне, цінне для промисловості.

М. ПРИХОДЬКО,
кандидат біологічних наук.

тумський ботанічний сад, там можна під деревами збирати чимало «цукерок», поласувати ними і зібрати сухі коробочки з насінням для висівання. Рослини розмножуються насінням.

Батьківщина цукеркового дерева — Японія, Китай, Гімалаї. Його з успіхом можна розводити в південних областях та в Західних районах України.

Дерево медоносне, цінне для промисловості.

М. ПРИХОДЬКО,
кандидат біологічних наук.